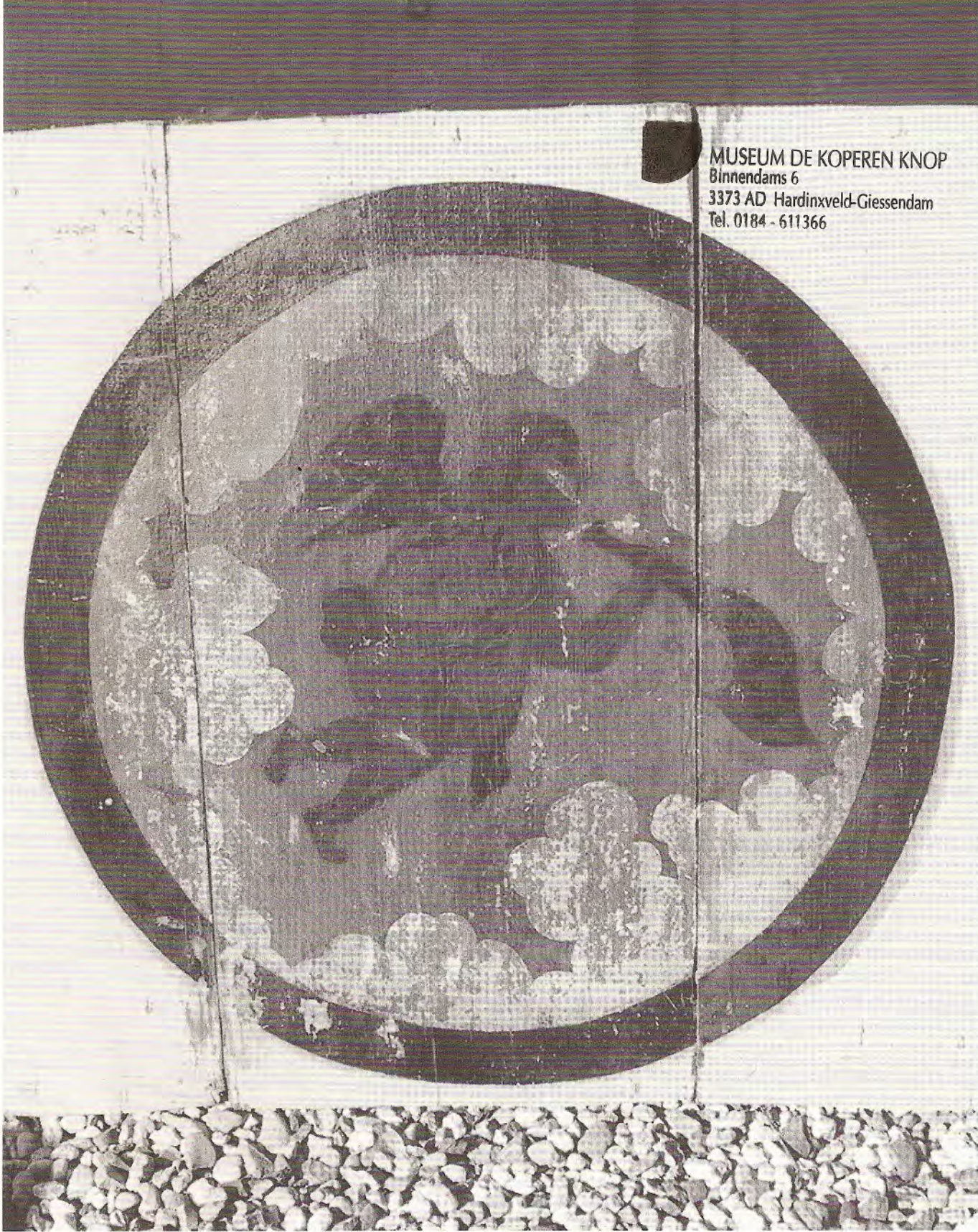

MEDEDELINGENBLAD

MUSEUM DE KOPEREN KNOP
Binnendams 6
3373 AD Hardinxveld-Giessendam
Tel. 0184 - 611366

HISTORISCHE VERENIGING HARDINXVELD-GIESSENDAM

JAARGANG 26 NUMMER 1

VOORJAAR 2004

INHOUD

	pag.
Van de voorzitter	1
In memoriam prinses Juliana 1909-2004	2
Gabriël	2
De Dijksynagoge (eerste deel)	3
16 mei 1944 -16 mei 2004	6
Genealogie	7
De grote schoonmaak	10
Neerpolder	10
Bij opoes eten	11
Wie, wat, waar?	11
De trouwkaart van dokter Graftdijk	12
Honderd jaar Rabobank (eerste deel)	14
Recensies	17
Schenkeningen	20
Opa, oma, vertel eens ?	21
Activiteiten van het bestuur	22

Foto op de omslag: paneelschildering engel Gabriël (zie artikel op pagina 2)

COLOFON

Uitgever	Historische Vereniging Hardinxveld-Giessendam
Redactie	J.F. Teeuw-van der Plas, G. A. Dukel-Vink, W.F. van de Bree-Ooms, A. Dubbeldam-van der Waal van Dijk
Foto's	Voor zover niet afkomstig uit het foto-archief van de vereniging zijn de illustraties ter beschikking gesteld door: W.F. van de Bree-Ooms, A. Dubbeldam-van der Waal van Dijk
Druk en lay-out	B.V. Grafisch Bedrijf Tuijtel
Oplage	950
Redactieadres	Amerhof 9, 3371 SZ Hardinxveld-Giessendam, telefoon 0184-416380, e-mail: j_teeuw@zonnet.nl
Verschijnen	Eenmaal per halfjaar. Het wordt gratis toegezonden aan de 900 leden van de vereniging en de zusterorganisaties in de regio. Daarnaast is er een beperkt aantal exemplaren beschikbaar voor andere belangstellenden. De losse verkoopprijs bedraagt € 1,60.
Copyright	Overname van artikelen of gedeelten daarvan is toegestaan mits duidelijke bronvermelding en toezending van een exemplaar aan de uitgever.

BESTUUR

M.J.A. de Haan	Buitendams 4	3371 BL	Hardinxveld-Giessendam	0184-616586	voorz/arch.
W.F. van de Bree-Ooms	Buitendams 77	3371 BB	Hardinxveld-Giessendam	0184-614563	secretaris
A. Kampman-Timmer	Graafland 82a	2964 GA	Groot-Ammers	0184-601741	penningmeester
J. van den Bout	Albert Cuypstraat 17	3372 XA	Hardinxveld-Giessendam	0184-616450	lid
J. Dubbeldam	Buitendams 134	3371 BN	Hardinxveld-Giessendam	0184-613938	lid
G.A. Dukel-Vink	Parallelweg 118	3371 GE	Hardinxveld-Giessendam	0184-613074	lid
J.J. van Houwelingen	Kerkstoep 1	3372 DG	Hardinxveld-Giessendam	0184-617726	lid
A. Koorevaar	De Sav. Lohmanstraat 60	4207 NV	Gorinchem	0183-628647	lid
J.F. Teeuw-van der Plas	Amerhof 9	3371 SZ	Hardinxveld-Giessendam	0184-416380	lid
A.A. van der Vliet	Binnendams 10b	3373 AD	Hardinxveld-Giessendam	0184-616619	lid

De minimum contributie voor 2004 bedraagt € 12,50. Voor leden tot 18 jaar en ouder dan 65 jaar € 10,00. Hogere bedragen zijn altijd welkom.

Bankrekening: 32.50.99.138, girorekening: 3879669. Graag bij elke betaling duidelijk vermelden wat u betaalt.
Donaties zijn altijd van harte welkom. Zie voor meer info: www.hv.hardinxveld-giessendam.nl

VAN DE VOORZITTER

Arnold de Haan

Ons laatste mededelingenblad dateert alweer van de zomer van het vorig jaar.

Door het overlijden van onze voorzitter de heer A.C. Baardman en het vertrek van mevr. J.I.C. de Jong-Kooij waren toen enkele belangrijke posities binnen het bestuur vacant geraakt.

Gelukkig zijn op bestuurlijk niveau de zaken inmiddels weer wat op orde.

In het vorige mededelingenblad schreef ik al dat het niet eenvoudig zou zijn om iemand te vinden die de functie van voorzitter op zich zou willen nemen. Dat is inmiddels ook wel gebleken, want tot op heden hebben zich geen kandidaten gemeld. Ook vanuit het bestuur is het niet goed mogelijk om een nieuwe voorzitter te kiezen. Hoewel, dat kiezen zal wel lukken, maar het aanvaarden van de functie is een andere zaak.

Volgens het protocol neemt de vice-voorzitter bij absentie van de voorzitter deze functie waar wat inhoudt, dat ondergetekende voorlopig weer de rol van voorzitter vervult. De heer A.A. van der Vliet is bereid gevonden de rol van vice-voorzitter op zich te nemen.

Sinds medio vorig jaar zijn twee nieuwe bestuursleden aangetreden die ik hier met genoegen aan u mag voorstellen.

Het zijn de dames J.F. Teeuw-van der Plas en G.A. Dukel-Vink.

De beide dames zijn bereid gevonden om de redactie van het mededelingenblad op zich te

nemen en zoals u kunt zien, hebben zij zich prima van hun taak gekweten.

Met deze mutaties is weer een voltallig bestuur van tien personen werkzaam en wat dat betreft zien wij de toekomst weer vol vertrouwen tegemoet.

Ofschoon het steeds moeilijker lijkt te worden om publicaties uit te geven in de Historische Reeks is het vorig jaar weer gelukt om twee publicaties het licht te doen zien. Allereerst een nieuw boekje over Buitendams 4 en als tweede het boekje "Nievers was den dijk echt recht", dat handelt over rechtszaken in onze gemeente in de 18e eeuw. Deze laatste publicatie is nog geschreven door ons vroegere bestuurslid drs. P. den Breejen.

Daarmee raak ik al enigszins het probleem dat zich voordoet bij het samenstellen van nieuwe publicaties; het is niet zozeer dat er geen onderwerpen meer zouden zijn om over te schrijven maar het wordt steeds moeilijker om iemand te vinden die bereid is het research- en schrijfwerk op zich te nemen. Datzelfde geldt, zij het in mindere mate, ook voor het aanleveren van artikelen voor het mededelingenblad.

Desondanks ligt het in de bedoeling om ook dit jaar weer twee publicaties te verzorgen.

De eerste is twee jaar geleden al aangekondigd en wordt een uitgave van de tweede diaserie van de heer Van Gelder met de titel "Groeten uit Boven-Hardinxveld".

Als najaarspublicatie staat een boekje over de streekdracht op het programma.

Verder zijn er nog ideeën genoeg, zoals een boekje over de diverse scholen in het dorp, de ijzergieterij, de hoepmakerij, de ontwikkeling van de houtbouw, de smederijen en zo zijn er nog wel meer onderwerpen te bedenken.

Mocht u andere suggesties hebben dan vernemen wij dit graag en wellicht zijn er mensen onder u die willen overwegen om ook eens de pen ter hand te nemen. Redactionele ondersteuning vanuit de vereniging wordt bij voorbaat toegezegd.

IN MEMORIAM PRINSES JULIANA 1909-2004

J.F. Teeuw-van der Plas

Het is al meer dan 50 jaar geleden dat Koningin Juliana en Prins Bernhard een bezoek brachten aan de Alblasserwaard.

Het was 28 juli 1951, een dag om nooit te vergeten. Als meisje van 9 jaar was het heel bijzonder om dat mee te maken.

Ik herinner mij nog dat overal uitbundig werd gevlagd en er veel mensen (meer vrouwen dan mannen) langs de straten stonden, waar de auto van de Koningin langs kwam.

Het koninklijk paar 'deed' ook nog snel een tewaterlating op de werf "De Merwede."

Welk schip het ruime sop koos, is mij niet bekend, maar er waren hoge heren bij.

Op de foto herkennen we burgemeester De Boer en met de hoge hoed in de hand de heer C.A.K. van Weele, chef kabinet.

Het was een bijzondere Koningin, die een diepe indruk maakte op ieder, die haar ontmoette.

Zij is niet meer.

Op 20 maart 2004, kwam er een einde aan haar leven. Zij was voor mij en mijn leeftijdgenoten: **De Koningin.**

GABRIËL

J.F. Teeuw-van der Plas

Ieder die een beetje thuis is in de Bijbel kent deze mooie naam.

Een engelennaam. De naam van een heraut, een boodschapper van goed nieuws!

De verkondiger van een niet meer verwachte geboorte van Johannes de Doper, maar ook van de nog niet verwachte geboorte van Jezus Christus.

U kunt het allemaal lezen in Lucas 1.
Waarom vertel ik u dit?

Vorig jaar, 2003, was het jaar van de boerderij. Op 26 september werd er een symposium gehouden in het teken van ruimtelijke kwaliteit van de Zuid-Hollandse boerderijen. Een nuttig en leerzaam onderwerp, met veel actuele aspecten.

Dit symposium vond plaats in de deels herbouwde en gerestaureerde boerderij van de familie Muilwijk op Binnendams 26 in Giessendam.

Deze boerderij, in de volksmond 'de boerderij van Den Butter' was een prachtige lokatie. Een

voltreffer! Daar was iedere deelnemer het over eens.

Bij de afsluiting van het symposium kwam er nog iets verrassends ten tonele.

U raadt het al, Gabriël! Niet als een echte engel, maar geschilderd op een paneel, dat bij de verbouwing uit het plafond van de opkamer van de boerderij was gezaagd, een afbeelding van een engel, prachtig door zijn eenvoud en de vervaagde kleuren.

Werkelijk een uniek stuk en zeker waard om het voor het nageslacht te bewaren.

Helaas is de kwaliteit van het paneel niet zo best meer, dus de eigenaar heeft besloten om het niet terug te plaatsen in het opkamertje. Iets voor een museum misschien?

Nee, het paneel zal opgeknapt en als tafelblad gebruikt gaan worden.

Een originele oplossing voor zo'n waardevol stuk, maar of Gabriël het kan verduren?

Waarom kwam nu dit paneel ten tonele?

Er werd aangeboden om er een replica van te laten maken op kosten van de organisator van het symposium, Stichting Boerderij & Erf, als dank voor het openstellen van de boerderij ten behoeve van het zo geslaagde symposium.

Zo zal er te zijner tijd toch weer een engel prijken op het planken plafond van het zo aparte opkamertje.

Deze boerderij is het zeker waard!

DE DIJSYNAGOGE (EERSTE DEEL)

Ruth de Jong

Nederland is sinds de middeleeuwen in beperkte mate een toevluchtsoord voor Joden die in verschillende delen van Europa bloot staan aan onderdrukking en vervolging. Vanaf 1750 zijn het vooral grote groepen uit gebieden die nu behoren tot West Duitsland. In Holland worden ze de tweede Joodse natie genoemd, Hoogduitse Joden ofwel Asjkenazim (Asjkenaz is het Hebreeuws voor Duits). De Staten van Holland waren ver gevorderd in het verlenen van burgerrechten ten opzichte van de andere landen in Europa. Ten aanzien van beroepsuitoefening waren er nog wel duidelijke beperkingen. Joden konden geen lid wor-

Brandweervereniging te Sliedrecht met rechts aan de kant onderste rij S.M. den Hartog (Hartog 'de Jood') die voor de synagoge zorg droeg.

den van enig gilde, waardoor ze voor vele beroepen waren uitgesloten. 'Gildenvrije' beroepen als handel in geld, textiel, tabak en groente, alsmede markt- en straathandel en scheepsbevrachting ontwikkelden zich daardoor tot typisch Joodse beroepen. Tevens werden Joodse artsen, apothekers en kosjere slagers niet geweerd uit het economische leven. De emancipatie van de Joden komt in 1796 tot stand als tijdens de Bataafse Republiek wordt bepaald dat de Joodse naties moeten verdwijnen en de Joden gelijk gesteld worden aan de Bataafse burgers. Vanaf 1815 wordt de Joodse gemeenschap officieel vertegenwoordigd door de door koning Willem I ingestelde 'Hoofdc commissie tot de Zaken der Israëlieten'.

De komst van de Joden in de Alblasserwaard

In het gebied in en om de Alblasserwaard vestigden zich in het midden van de zeventiende eeuw de eerste Joden. De eerder genoemde beperkingen ten aanzien van beroepsuitoefening dragen ertoe bij dat er een voorkeur bestaat voor vestiging in de grotere stedelijke gebieden in deze regio, zoals Dordrecht en Gorinchem. Over de eerste bewoners van de Waard is weinig bekend. In Dordrecht vindt de formele stichting van een Joodse gemeente

('kille') plaats in 1728 en later gebeurt hetzelfde in Gorinchem.

Later vanaf de 18e eeuw beginnen zich de Joden te vestigen eerst in dijkdorpen en later in de polderdorpen. Kenmerkend voor de zogenaamde dijkjoden is de eenzijdige beroepsstructuur. Ze waren of marskramer of Joodse slachter of beide. De 'polderjoden' bekwaamden zich vooral in de handel van agrarische producten.

De synagoge vóór de verplaatsing gebruikt als opslag voor de heer M. Kok uit Bleskensgraaf.

Organisatie van het Joodse leven in de Alblasserwaard

De eerdergenoemde Hoofdcommissie verdeelde het land in ressorten. Bovenaan een ressort komt een hoofdsynagoge te staan met een opperrabbin. Voor Zuid-Holland wordt Rotterdam als hoofdsynagoge aangewezen. Daaronder functioneren ringsynagogen, waaronder Dordrecht, Gorinchem en Leerdam. De Gorcumse synagoge en 'kille' werd aanvankelijk verantwoordelijk voor de kerkelijke organisatie van de Joodse gemeenschappen die ontstonden in het westelijk deel van de Alblasserwaard en de gehele Vijfheerenlanden, in plaatsen zoals Sliedrecht, Hardinxveld, Giessendam, Papendrecht, Ottoland, Molenaarsgraaf en Alblasserdam. Later plaatste de Hoofdcommissie het gehele westelijke deel van de Alblasserwaard onder de jurisdictie van de gemeente in Dordrecht. Gorinchem behoudt het toezicht over het oostelijk deel.

De genoemde gemeenschappen werden gekenmerkt door grote hechte families die

onderling veelal aan elkaar geparenteerd waren. De families Van Hegten, Van Brakel, De Vries, Den Hartog, Van der Giessen, Kleinkramer, Van Gelderen en Van Straten trokken hun sporen in het Alblasserwaards-Joodse leven.

Joodse families in Sliedrecht en Hardinxveld-Giessendam

In Sliedrecht en Hardinxveld-Giessendam zijn de grootste concentraties van Joden in de Alblasserwaard te vinden buiten Gorinchem.

De laatste Joodse ingezetene van Giessendam, Karoline - 'Klientje' van der Giessen sterft in 1926. De laatste Hardinxveldse Joden, de familie van de slager Meyboom, overleven de oorlog niet op de in Hardinxveld ondergedoken Ali Meyboom na.

Aan het begin van de Tweede Wereldoorlog leven in Sliedrecht nog een uitgebreide familie Den Hartog en een familie Kleinkramer en Van Gelderen. De dochter van Simon den Hartog, Rozetta, uit 1912, is de enige Joodse medeburger uit Sliedrecht die de verschrikkingen van de holocaust overleeft. Ze heropent 'de winkel van Hartog' in 1945 en zet het bedrijf voort tot 1962. Zo blijft behalve de synagoge nog slechts weinig in Sliedrecht herinneren aan de eens aanwezige Joodse gemeenschap.

Voorgeschiedenis van de bouw van de Dijksynagoge in 1845

In de eerste helft van de 19e eeuw is de Joodse populatie in en rond Sliedrecht zodanig gegroeid dat overwogen wordt een eigen synagoge te bouwen. In 1840 worden in Sliedrecht

Het 'Jode kaarksie' vlak voor de verplaatsing.

Paasos, slager Barend Meyboom met zoon David aan de Buurt op Boven-Hardinxveld.

en Hardinxveld-Giessendam rond 60 Joden geteld. In Sliedrecht concentreert het kerkelijk leven zich dan rond een klein huiskamersynagoge. De huissynagoge was gevestigd in het gebouw van een koopman, Marinus Verschoor, een voormalige wolspinnerij. De Joodse bewoners van Hardinxveld en Giessendam zijn aangewezen op de synagoge te Gorinchem. Als in 1833 enkele gezinnen uit Sliedrecht naar naburige dorpen verhuizen, neemt kerkmeester De Vries contact op met de Hoofddirectie om te vragen de Joden van Hardinxveld en Giessendam officieel in te delen bij de bijsynagoge van Sliedrecht. Dit soort kwesties ontstonden vaak omdat de indeling van de dorpen in de Waard voor de betrokken kerkelijke gemeenten direct financiële gevolgen hadden. In 1835 doet de nieuwe kerkmeester Joel de Vries een nieuwe poging Giessendam onder de Sliedrechtse jurisdictie te krijgen. Drie jaar later ontstaat een soortgelijke kwestie over Hardinxveld. Ook dit lukt en hierdoor wordt een draagvlak verkregen om aan de stichting van een nieuwe synagoge te denken.

Aanleiding tot de bouw van de Dijksynagoge

In de gemeenteraadsvergadering van 23 april 1844 wordt vastgelegd dat de gemeente het gebouw van Marinus Verschoor, waarin tot dan toe sjoel gehouden wordt, voor f 3000,- aankoopt om er een school in te vestigen, later bekend als de Maranatha-school. De aankoop is aanleiding voor het kerkbestuur om te overwegen elders een synagoge in te richten of te

bouwen. Voorgesteld wordt een bestaand dijkhuis (Rivierdijk nummer 35) vlak bij de grens van Giessendam aan te kopen en tot synagoge te verbouwen.

De 'kille' Sliedrecht besloeg toen behalve Sliedrecht ook Hardinxveld-Giessendam, Bleskensgraaf, Molenaarsgraaf en Ottoland en omvatte ongeveer 60 leden.

De keuze viel op deze plek aan de Rivierdijk omdat de synagoge vrijwel op de grens van de burgerlijke gemeenten van Sliedrecht en Hardinxveld-Giessendam lag. Voor de vervulling van de sabbatsplicht gaf dit een goede mogelijkheid de synagoge vanuit drie gemeenten te bedienen.

Het bouwplan

Het bestaande dijkhuis blijkt niet geschikt te zijn voor de inrichting tot synagoge. Daarom wordt besloten een nieuw dijkhuis met synagogeruimte op de plek te realiseren. Er wordt daartoe opdracht gegeven aan de plaatselijke aannemer A. de Landgraaf om een nieuw, in afmetingen bescheiden gebouw te ontwerpen voor gebruik als synagoge op het dijkniveau met in de onderbouw een mikwe (ritueel bad) en een woning voor de sjammes (koster). De uitvoering van het totale werk zal 2600 gulden kosten.

Voor de bouw van de bij-kerk Sliedrecht van het synagogaal ressort Rotterdam moest toestemming worden aangevraagd bij de Minister voor de Zaken der Hervormde Eredienst, enz. De Minister Zuylen van Nijvelt geeft een goedkeuring aan het verzoek op 15 april 1845.

Dit was het eerste deel, het tweede deel volgt in het najaarsnummer.

16 MEI 1944 - 16 MEI 2004

J.F. Teeuw-van der Plas

De heer C. Brandsma.

Op 21 februari j.l. kwam de heer Cornelis Brandsma naar het Historisch Informatie Centrum om daar zijn archief te deponeren.

Een grote doos met veel informatie en documenten over de Merwedegijzelaars. Een krasse man van 80 jaar die nu zijn verhaal over de gijzeling, waarbij hij precies 60 jaar geleden het slachtoffer van was, letterlijk kwijt wilde.

16 mei 1944

Cornelis, toen 20 jaar, haalde nog net de trein van Dordrecht naar Leerdam. Is de lijn veilig vroeg hij aan de conducteur. Die knikte ietwat aarzelend, toch stapte Cornelis in.

Maar bij het stationnetje van Giessendam was het foute boel. Op het dak stond een mitrailleur en aan weerszijden van het perron stonden Nederlandse landwachters in Duits uniform in een aaneengesloten rij, zodat ontsnappen onmogelijk was.

Alle mannen tussen 18 en 25 jaar moesten uitstappen en werden meegevoerd naar de School met de Bijbel in Hardinxveld. Cornelis was niet alleen, nog 6 anderen kwamen uit de trein. Bij aankomst bleek het schoolplein al vol te staan met nog meer mannen die waren opgepakt.

Zonder eten of drinken gingen ze 's avonds op

transport naar Amersfoort, waar ze in barakken werden ondergebracht.

De kampeiding bestond uit 'knuppelaars', dus je begrijpt wel hoe het er toe ging, vertelt Cornelis.

Het appèl 's morgens vroeg, duurde uren en soms werden er namen afgeroepen van mannen die, o wonder, naar huis mochten. 'Mijn hart stond bijna stil toen ik de naam Brand... hoorde, maar het was loos alarm' verzucht Brandsma...

Cornelis werd op 7 juli met nog 650 anderen naar Duitsland getransporteerd, naar Skopau.

Daar konden ze zich eindelijk wassen en kregen ze wat meer te eten. Ze werden te werk gesteld op het land of in de bouw.

Het werk bestond uit boontjes plukken tot onderhoudswerk, maar dat duurde niet lang, want ze werden weer naar elders gebracht in een goederentrein, een reis die ruim twaalf uur duurde.

Lippendorf was de bestemming, geen "hotel", maar een tentje van hardboard waarin wat stro lag om op te liggen. Met z'n zestienen moesten ze daarin een plekje zien te veroveren, het was werkelijk mensonterend. Toch konden die jonge kerels ook nog wel eens grappen maken. 'Ik herinner me dat we rond sinterklaas uit volle borst zongen:

Zie ginds komt de stoomboot

Uit Engeland weer aan,

Hij brengt ons Wilhelmina

Ik zie haar al staan!

De bewakers verstonden ons toch niet en het gaf ons het gevoel dat we weer even thuis waren.'

Maar de ellende had zijn dieptepunt nog niet bereikt; bombardementen, koude, weinig- en slecht eten, slaag en terreur, het kon niet op!

Cornelis verlangde naar huis, naar zijn meisje. Maar er kwam weinig of geen post en het leek erop dat de vrijheid nog niet in zicht kwam.

Op 28 juli werd hij met nog 30 jongens ingedeeld voor de barakkenbouw in Peres.

Om 5 uur aantreden en om 6 uur op het werk aanwezig zijn, 7 dagen lang. Het was een nachtmerrie, urenlange appèls, daarna pas mondjesmaat eten en geen moment van rust. Cornelis vertelt een gebeurtenis die in zijn geheugen gegrift staat. Bij het stelen van enkele

le aardappels werd een man van hun groep voor hun ogen doodgeschoten.

Er stierven ook mannen aan typhus, tuberculose of mishandeling.

Maar de geallieerden rukten op en na een barre winter werden ze op 16 april 1945 bevrijd. Cornelis ging op de vlucht en na veel omzwervingen werd hij sterk vermagerd en uitgeput door de geallieerden meegenomen.

Via Zwitserland, Frankrijk en België is hij uiteindelijk weer in Amersfoort terechtgekomen.

Gelukkig kon hij daar vandaan naar huis. Maar bij aankomst bleek er niemand thuis te zijn!

De deur bleek niet op slot en zo kon Cornelis

toch naar binnen. Wat een blijdschap!

Van de 650 jonge mannen, die getransporteerd zijn, kwamen er meer dan 150 om.

De wraakactie van de Duitsers, omdat er twee van hun landwachters waren gedood tijdens een vuurgevecht met de knokploeg in de Biesbosch, had een zware tol geëist.

Wilt u er meer over weten? Lees dan onze publicatie 'de 50ste mei'.

Of, kom naar het Historisch Informatie Centrum (Buitendams 4), daar hebben we nu de doos van Cornelis Brandsma!

GENEALOGIE

door A. Koorevaar

TERUGBLIK OP 2003

Het jubileumjaar heeft zich onder sterk wisselende omstandigheden voltrokken.

De Open Dag werd behoorlijk bezocht en er kwamen meer vragen op ons af dan wij in de rest van het jaar hebben kunnen beantwoorden, omdat de antwoorden niet altijd panklaar in ons computerbestand waren opgeslagen. Veel families zijn zo nauw met elkaar verbonden dat je soms meerdere familiebestanden moest afzoeken om alle antwoorden te vinden. Gelukkig is er niets zoek geraakt en alles kwam er toch een keer uit.

KWARTIERSTATENBROCHURE

Tijdens de Open Dag lag er een brochure ter inzage en waren er ook enkele te koop. Dege-
nen die er hebben ingekeken, hebben ook gezien dat een kwartierstaat van een bepaalde naam al gauw een dertigtal andere namen te zien geeft. Mocht u er toen geen notitie van hebben kunnen nemen, dan kunt u dat iedere zaterdagmorgen in Buitendams 4 alsnog doen en datgene wat voor u interessant is laten afdrukken.

ORANJE NASSAU

Ook ons Koningshuis kijkt terug op een bijzonder jaar. De geboorte van ons prinsesje was een gebeurtenis waar een zeer groot deel van

onze bevolking met spanning naar heeft uitgekeken.

Catharina-Amalia is weer een nieuwe loot aan de stamboom van de Oranjes.

Als genealoog probeer je zover mogelijk terug te gaan in de tijd, om te achterhalen waar het geslacht is begonnen.

Februari 2002 kon men in de media lezen dat Prins Willem-Alexander afstamde van Karel de

Grote en ook Prinses Maxima zou daar van afstammen. In de literatuur lezen we dat Karel de Grote ongeveer 20 kinderen had waarvan de meesten onwettig waren. Alleen de drie zoons van zijn vrouw Hildegard golden als rechtmatige erfgenamen.

Alleen zijn zoon Lodewijk heeft zijn vader overleefd en werd later Lodewijk de Vrome genoemd.

U kunt zich voorstellen dat er wel meer mensen zijn die zeggen dat ze van Karel de Grote afstammen.

Rond 1200 verschijnt de naam Nassau.

Voor Prins Willem van Oranje, 1533-1584, heeft al een tiental Graven van Nassau over Holland geregeerd.

Omdat niet alle vorsten kinderen hadden, werd er soms voor de troonopvolging een zijsprong naar een achterneef gemaakt. Dit is een tweetal keren voorgekomen. Voor Koning Willem de Eerste hebben wij nog een zestal Stadhouders gehad en een Franse koning als bezetter. Maar vanaf 1815 zijn de Oranjes ons Koningshuis en hopelijk blijft dat voorlopig zo.

OPROEPEN!

Wie heeft als hobby Genealogie en wil ons helpen met invoeren in de computer of gegevens verzamelen voor een stamboom of kwartierstaat?

Wie heeft nog oude jaargangen (vanaf 1997) van het blad Gens-Nostra?

Wie heeft genealogische gegevens van de familie Versloot? Wij hebben een vraag uit Berlijn gekregen van een daar wonende Versloot.

Wie heeft genealogische gegevens beschikbaar van de families Ritmeester en Sterrenburg, vermoedelijk uit het land van Heusden en Altena?

Wie heeft meer gegevens van Pieter de Haas, overleden 28-4-1785 te Hardinxveld?

TROMP

Bij mevrouw Tromp zag ik een ingelijste genealogie van haar man.

Wie weet de ontbrekende gegevens en kan ook zo mooi schrijven?

			
Dirck Geerits Tromp			
Marichje Pieters			
Pieter Dirkse Tromp		8-4-1653	8-11-1717
Jenneke Franssen			20-10-1724
Dirk Pieters Tromp		15-11-1682	
Grietje Jans Kovic	5-5-1714		
Geert Dirkse Tromp		31-1-1723	
Noeltje Teunis Vlot	30-5-1745		
Pieter Tromp		21-11-1745	12-3-1817
Maaike de Paus	5-5-1767	20-3-1746	27-11-1800
Teunis Tromp		27-11-1769	13-12-1842
Ariaantje de Gelder	13-5-1794		27-12-1834
Teunis Tromp		8-10-1809	3-5-1850
Pieterella Woudenberg	13-5-1837	25-1-1809	10-5-1900
Arie Tromp		30-5-1849	21-11-1929
Flasje Blokland	20-8-1874		7-1-1929
Arie Tromp		20-12-1884	1-6-1949
Aartje Houwenhoven	2-2-1907	6-1-1886	27-2-1970
Arie Tromp		18-11-1917	
Geertruida Egas	4-2-1944	13-1-1920	

MUILWIJK

Onderstaand geven wij u een kwartierstaat, met net als de vorige keren het verzoek om deze verder compleet te maken.

Generatie I

1. AALTJE MUILWIJK [22124], geb. Giessendam 17-3-1885, overl. Hardinxveld-Giessendam 25-6-1970, tr. [8726] Giessendam 8-4-1909 ARIE VAN 'T VERLAAT [22125]

Generatie II

2. JAN MUILWIJK [21588], geb. Giessendam 2-6-1849, overl. Giessendam 29-6-1911, tr. [8548] Giessendam 24-3-1880
3. ELISABETH DE RUITER [21589].

Generatie III

4. JACOB MUIJLWIJK [15751], geb. Peursum 31-1-1799, overl. Giessendam 18-1-1900, tr. [6365] Molenaarsgraaf 14-11-1846
5. AALTJE VAN DEN HEUVEL [15752].

Generatie IV

8. GEERIT MUIJLWIJK [17778], geb. Hardinxveld 2-2-1772, overl. Giessendam 18-11-1858, tr. [7173] Almkerk 12-5-1798
9. ELISABETH CORN. VAN GORP [17779].

Generatie V

16. JACOB MUIJLWIJK [17775], geb. Brandwijk 16-8-1722, tr. [7172] Bleskensgraaf 12-11-1769
17. WILLEMIJNTJE G. DE ROUWE [17776].

Generatie VI

32. GERRIT VAN MUIJLWIJK [17722], ged. Noordeloos 17-11-1691, tr. [7152] Noordeloos 30-6-1720
33. MAEIJKE NIJS DR VAN MUIJLWIJK [17723].

Generatie VII

64. JACOB DINGEMANS VAN MUYLWIJCK [17702], overl. Noordeloos 10-10-1726, tr. [7146] Noordeloos 1683 (Goudriaan Not. arch. 4568 dd. 8.8.1700 Huwelijks voorwaarden)
65. AANTIE VAN DEN DOOL [17705], overl. Noordeloos 22-2-1715.
66. NIJS CORNELIS MUIJLWIJK [28888].

Generatie VIII

128. DINGEMAN JANSZ [16607], ged. Hoornaar 1-3-1609, bouwman (woonde Hoornaar, later Noordeloos), overl. voor 1672, ondertr. [6704] Hoornaar 12-3-1633
129. AEFKEN JANS DR [16608], ged. Hoornaar 22-12-1613, overl. ca. 1677.
130. PIETER GERRITS VAN DEN DOOL [17706], geb. ca. 1610 (doopgetuige in 1684), overl. Noordeloos 10-9-1688 (zie zerk in de NH kerk te Noordeloos), tr. [7147]
131. HILLEKEN ARIES [17707], overl. Noordeloos 15-3-1662.

Generatie IX

256. JAN LENAERTSZ [16609], bouwman (j. m. van Hoornaar, heilige geestmeester 1614) (Zie Ons Voorgeslacht 1993 blz 56 en 62), overl. Hoornaar 25-6-1614 ondertr./tr. [6705] Hoornaar/Blokland 18-5/6-1604

257. MARYKEN CORNELIS DR BOEVEN [16610] (j.d. tot Blokland, verdeelt met de kinderen uit haar eerste huwelijk 12.3.1628, tr.(2) Hoornaar 17.4.1618 Dirck Cornelis Petersz), begr. Hoornaar 9-1661, tr.(2) [9764] Hoornaar 17-4-1618 DIRCK CORNELIS PETERSZ [25030].
258. JAN MEUSZ [16611] (j.g. van Hoornaar), overl. Hoornaar 11-1617, tr. [6706] Hoornaar 19-6-1611
259. ANNA JOOSTENDR [16612] (j.d. van Hoornaar).

Generatie X

514. CORNELIS THONISZ BOEFF [16613] (woonde Hoogblokland, koopt 1592 een werf op de Donk te Arkel), overl. voor 1594, tr. [6707]
515. HERMTJE ANTHONIS DR [16614], overl. na 1601, begr. Hoogblokland (grafzerk).
518. JOOST DAMEN [16615] (woonde Noordeloos, leenman van Vianen, beleend (namens zijn vrouw) 1586), tr. [6708]
519. THEUNTGEN JAN GERRITS DR [16616] (beleent met een leen van Vianen 1582, tr.(2) Adriaen N.N.), overl. voor 1636.

Generatie XI

1028. THONIS DIRCKSZ ALIAS BOEFKEN [16617] (woonde Blokland vermeld 1541-1564), overl. na 1571.
1036. DAEM HENDRICKSZ [16618], taxateur 10e penning 1561 (woonde Schelluinen).

Generatie XII

2056. DIRCK PETERSZ [25012], geb. ca. 1470 (zie Ons Voorgeslacht 1993 blz 50), overl. na 28-5-1526, tr. [9757]
2057. MARY DAMAS DR [25013].

Generatie XIII

4114. DAMAS JACOB SZ [25014], geb. Hoogblokland ca. 1431, overl. ca. 1525, tr. [9758]
4115. ZWAANTJE [25015].

DE GROTE SCHOONMAAK

J.F. Teeuw van der Plas

Als huisvrouw telde je vroeger niet mee als je in 't voorjaar niet de schoonmaakkriebels kreeg.

Voor Pasen moest alles met bezemen gekeerd worden. Het hele huis, van de zolder tot de kelder, werd overhoop gehaald. Eerst werden de kasten uitgeruimd, planken afgeboend, schoon papier erop en weer ingeruimd.

Zo hield je weer ruimte over.

Dan kregen de slaapkamers een beurt. De

dekens werden gewassen en de matrassen gelucht en met de mattenklopper bewerkt, het geklop was overal te horen! Al met al was het een heftige inbreuk op het gezinsleven. Moeder had geen tijd om zich te bemoeien met de kinders, dus die begonnen dan maar met de eerste spelletjes buiten na de winter. Op straat spelen kon toen nog, tolleren en bokkie sprin-

gen, buutvrij en ik herinner me ook nog het groepsspel lie, lie, kermislie, zet je potje hier!

Ondertussen ging moeder gedreven door met de schoonmaak. Er werd geroddeld

over hoe ver de buurvrouw was en het leek wel een wedstrijd wie het eerste klaar was.

De woonkamer was meestal het slotstuk van het gebeuren. Alles moest er uit, de meubels, gordijnen, het vloerkleed en alle prulletjes en potjes. Er werd gewreven en afgewassen, gedroogd en gepoetst, zelfs de kachel werd leeggehaald en met kachelpoets weer diepzwart gemaakt. Kunt u zich voorstellen als het een vroege Pasen was, deze warmtebron ging niet meer aan al werd het nog zo koud en u kent het gezegde 'Aprilletje zoet, geeft nog weleens een witte hoed!'

Wat was het een feest als de kamer weer werd ingeruimd. Vaak stond de kast opeens anders of de divan tegen een andere muur. Het zeil was spiegelglad gewreven of er lag een nieuw kleed op de tafel. En dan die trotse blik van moeder, dat ze deze keer eerder klaar was dan de overbuurvrouw!

Maar nu gaat het wel een beetje anders. De grote schoonmaak is versnipperd tot 'goeie beurten,' die vaak worden uitbesteed aan interieurverzorgsters. Want moeder heeft een baan en de huishoudens zijn van alle gemakken voorzien. Onze elektrische apparaten doen het zware werk en het harde 'bonsemen' is verleden tijd!

NEERPOLDER

C.A. van de Bree

In ruimten aan sloten
(gelijnd als de roos een kompas,
hebben een onderbreking tot
de hemel van blauw glas)
doen boerderijen leven gedijen,
contacten met boven is zaak
van geloven -
handen voor bidden en werken
bedingen voor het land
zon, regen, droogte en nat.
het resultaat staat met de gedachte:
altijd wat.

BIJ OPOES ETEN

G.A. Dukel-Vink

BLOTE BILLETJES IN HET GRAS

Nodig voor 4 personen

500 gr. Gedroogde witte bonen
zout
1 kg snijbonen
1 theelepel suiker
1 rookworst
60 gr. reuzel of boter
1 theelepel citroensap.

Bereiding:

Was de witte bonen zeer goed. Breng 2 liter water aan de kook, voeg de bonen toe en breng het water weer aan de kook. Roer de bonen goed door, leg het deksel op de pan en neem de pan van het fornuis. Laat de bonen

ongeveer 12 uur weken. Breng ze daarna in het weekwater weer aan de kook en voeg na 10 min. 1 eetlepel zout toe.

Was intussen de snijbonen, haal ze af en droog ze met een doek. Draai de bonen door de molen.

Controleer of de witte bonen bijna gaar zijn. Leg de snijbonen op de witte bonen en strooi er wat suiker en zout op. Was de worst met warm water en leg de worst in de pan.

Laat alles 20 min. sudderen. Giet overtollig kookwater af.

Neem de worst uit de pan en roer de witte bonen en de snijbonen, onder toevoeging van de reuzel, door elkaar.

Geef de worst er apart bij

LEKKER ETEN BIJ OPOES.

WIE, WAT, WAAR?

A. Dubbeldam-van der Waal van Dijk

Naar aanleiding van deze rubriek in het mededelingenblad van zomer 2003 hebben we een brief ontvangen van de heer Chris Boogaard uit Dordrecht. Hij schrijft ons:

Van de rechterfoto met de twee dames kan ik u wat meer vertellen.

De dame rechts op de foto is mijn oma: Christina Dubbeldam, geboren 1894 in Boven Hardinxveld, nabij het Krommegat en overleden in 1952 te 's-Gravenhage. Zij is in 1914 gehuwd met de heer A. van der Zalm uit Giesendam.

Rond 1930 is het gezin, dat 11 kinderen heeft gehad, naar Den Haag verhuisd, omdat daar voor mijn opa en een aantal van zijn dochters meer werkgelegenheid voorhanden was.

De vrouw links is een schoonzus van mijn oma, van wie ik niet veel informatie heb.

Haar naam was Janna Dubbeldam-Huijzer, zij was een nogal vooruitstrevende vrouw voor die tijd, want naar ik heb begrepen stond zij in de 1919 als nummer 3 op de kieslijst voor de SDAP te Giessendam. Deze partij haalde toen maar 2 zetels.

Wanneer de foto is genomen is niet exact te

achterhalen, maar het zal midden jaren 20 zijn geweest.

DE TROUWKAART VAN DOKTER GRAFTDIJK

Arnold de Haan

Op 20 september van het vorig jaar meldde zich in het Historisch Informatie Centrum de heer Oosthoek, oud-notaris te Gorinchem. Voorafgaand aan dit bezoek was er al telefonisch contact geweest in verband met het feit dat de heer Oosthoek een aantal zaken in zijn bezit had uit de nalatenschap van mevrouw E.C. Hoogendoorn, een dochter van de Giesendamse aannemer Arie Hoogendoorn. Genoemde zaken bestonden uit een aantal foto's en andere bescheiden die op de bewuste morgen op Buitendams 4 werden overgedragen.

Het bleek te gaan om 12 foto's die waarschijnlijk alle zijn gemaakt door dr. Aris Graftdijk aan het einde van de 19e eeuw. Vijf van deze foto's dragen het naamstempel van de dokter op de achterzijde. Deze foto's zijn toegevoegd aan de reeds aanwezige "collectie Graftdijk" waarin zich al een groot aantal foto's bevindt die door Graftdijk werden gemaakt.

In 1992 werd een groot gedeelte van deze collectie in boekvorm uitgegeven met de titel "Dr.

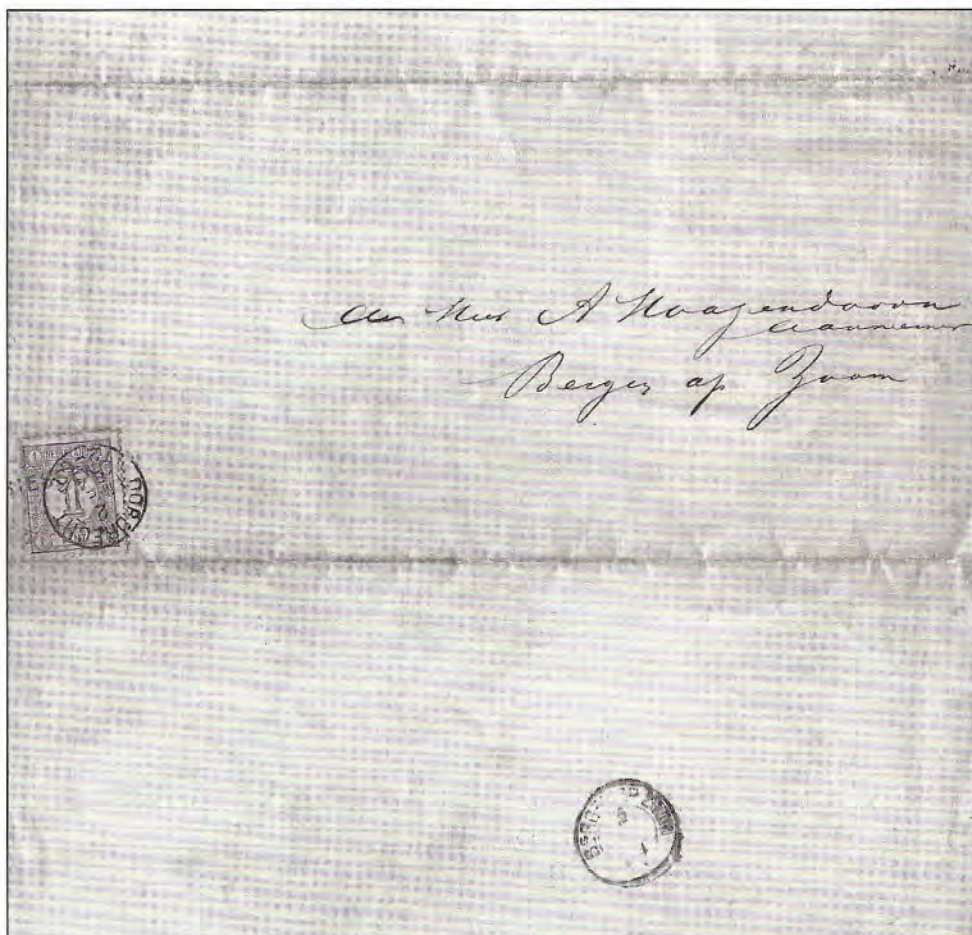
Aris Graftdijk photographie" waarbij ook een korte biografie van de fotograaf is opgenomen.

Het bijzondere was dat zich bij de bovengenoemde schenking ook een trouwkaart van Graftdijk bevond die de aanleiding heeft gevormd voor dit artikeltje.

Zoals in de publicatie "Dr. Aris Graftdijk photographie" is te lezen, trouwde de van elders afkomstige Graftdijk, op 15 mei 1884 met de Giessendamse Gerrigje Johanna van Houweninge.

Naar mag worden verwacht werden voor deze gelegenheid alle notabelen van het dorp uitgenodigd. Eén van die notabelen was de aannemer Arie Hoogendoorn, die echter op dat moment niet in het dorp maar, blijkbaar vanwege een werk, tijdelijk in Bergen op Zoom was neergestreken. Het is in dit verband wel opmerkelijk dat de uitnodiging met als adressering "den heer A. Hoogendoorn, aannemer, Bergen op Zoom" blijkbaar toch ook aankwam.

De aankondiging bestaat uit een dubbelgevouwen vel waarvan de binnenzijde geheel blanco is. Op de voorzijde staat de huwelijksaankondiging. Voor verzending werd het geheel in drieën gevouwen waarbij het middengedeelte als voorzijde voor de adressering gingen dienen, de onderlap naar binnen werd gevouwen en de bovenlap de achterzijde van het poststuk vormde. Wat opvalt is dat er receptie wordt gegeven in Giessendam maar ook in Leiden. Dat zal ongetwijfeld het gevolg zijn van het feit dat Graftdijk in Leiden had gestudeerd en daar

Giessendam, 1 Mei 1884.

Dr. A. Grattdijk,
Arts

en

G. J. van Houweninge,

hebben de eer U kennis te geven van hun voorgesmen Huwelijk,
waarvan de voltrekking zal plaats hebben op Donderdag 15 Mei
aanstaande.

Receptie { Giessendam, 4 Mei.
Leiden 11 Mei.

nog vele vrienden en kennissen zal hebben gehad. "Even" van Leiden naar Giessendam reizen voor een receptie was in die tijd niet zo eenvoudig als tegenwoordig en een receptie op twee locaties lag dus blijkbaar voor de hand. Wat eveneens opvalt is dat, in tegenstelling tot wat tegenwoordig gebruikelijk is, de recepties werden gegeven voordat de huwelijksvoltrekking had plaats gevonden.

In die tijd bestonden er nog geen vaste regels voor de plaats waar de postzegel moest worden geplakt. De frankering met een groene postzegel van een cent bevindt zich in dit geval links onder. De zegel is ontwaard met twee stempels; het langstempel "GIESSENDAM" en het kleinrondstempel "DORDRECHT". Dat laatste stempel bevat, behalve de datum "2 MEI", de uurkarakters "12-6V" wat betekend dat de afstempeling plaatsvond tussen 0 en 6 uur voormiddags. Aan de hand van deze gegevens

kan worden gereconstrueerd dat de kaarten, met een datering "1 mei 1884" inderdaad op die dag, waarschijnlijk laat in de middag, zijn afgeleverd op het postkantoor te Giessendam. In Giessendam was slechts een hulpkantoor gevestigd waar, zoals gebruikelijk, werd ontwaard met een langstempel. In de nacht van 1 op 2 mei werd de post, waarschijnlijk per schip want de eerste trein reed hier pas in 1885, naar Dordrecht vervoerd en daar nogmaals afgestempeld. Zoals het aankomststempel op de achterzijde van het poststuk aangeeft, arriveerde dit nog dezelfde dag in Bergen op Zoom. Omdat de uuraanduiding op dit stempel niet leesbaar is kan niet worden bepaald hoe laat het stuk aankwam maar dat zal wel in de middag zijn geweest. Hieruit blijkt dat de snelheid waarmee in die tijd de post werd vervoerd, nauwelijks onder deed voor die van tegenwoordig.

HONDERD JAAR RABOBANK

Dick de Jong

Tot rond 1850 was het op het platteland moeilijk om geld te lenen, met name voor boeren en schippers. De banken in de stad waren door de noodzakelijke bemiddelaars duur en om beroep te kunnen doen op familie of bekenden moesten die voldoende bemiddeld zijn. Boeren en schippers werden hierdoor afhankelijk van veehandelaren of graanmaalderijen.

De Zuid-Duitse burgemeester Friedrich Wilhelm Raiffeisen bracht hierin verandering, door in 1849 een kredietvereniging op te richten. Speciaal voor de groep plattelanders die moeilijk bij een onafhankelijke instelling geld konden lenen, ontstond aan het eind van de 19e eeuw in Nederland de eerste Boerenleenbank, gericht op de agrarische sector, die in die tijd nog een zeer aanzienlijk deel van de landseconomie voor haar rekening nam. Boerenleenbanken hadden geen winstoogmerk, ze richtten hun diensten op de gewone man.

Intussen waren de beide dorpen Giessendam en Hardinxveld zich verder aan het ontwikkelen. In 1885 was de spoorlijn Dordrecht-Gorinchem geopend. Tien jaar later verscheen de eerste auto in Nederland.

Begin 20ste eeuw hadden de dorpen kennis gemaakt met de eerste industrie. In 1899 was een kleine ijzergieterij gesticht en in 1902 volgde een voor die tijd groots opgezette scheepswerf. Hiermee begon een tijd van verdere economische ontwikkeling.

In de winter van 1903 kwam een spreker van de Hollandse Maatschappij van Landbouw naar Hardinxveld om in café Schalk te spreken over landbouwkredieten. Dit bleek de aanleiding voor de oprichting van een bankinstelling.

Op 4 januari 1904 kwamen te Hardinxveld negen notabele mannen bijeen om een Boerenleenbank in de gemeenten Giessendam, Hardinxveld, Peursum en Giessen-Nieuwkerk op te richten. Het eerste bestuur bestond uit de heren K. Versteeg, B. de Jong Czn. en P. Langeveld (aannemer). Leden van de raad van toezicht waren de heren J. Schoehuizen (burgemeester), H.H.D. van Slijpen, J. Kloek, A. van

Harten (boer) en J. Schell. Op 18 februari werd de eerste officiële vergadering gehouden. Dit gebeurde 'ten huize van de kinderen Dekker', het latere Hotel De Zwaan.

De Boerenleenbank was een coöperatieve bankinstelling, die startte met 23 spaarders en vier rekeninghouders. Er werden in het beginjaar bovendien tien leningen verstrekt. Pas twee jaar later kon de eerste reserve worden gevormd, voor een bedrag van 83 gulden.

De eerste kassier was een boomkweker, de heer J.A. Busé, die kantoor hield in zijn woning aan de Damstraat te Giessendam. In 1910 verhuisde de kassier naar een herenhuis in de Peulenstraat, op de plaats waar later een nieuwe Rabobank zou worden gebouwd. Daar had Busé aan de overkant van de Peulenstraat een boomkwekerij. Die kwekerij bleef de eerste tijd zijn hoofdbestaan. Het kassierswerk deed hij erbij, voor een gulden per week. Bij het bankwerk was het hele gezin betrokken, want de

klanten moesten via de woonkamer naar het kassierskantoor. Al snel werden de kwekerijwerkzaamheden minder omdat de bankzaken toenamen. Uiteraard nam het salaris van de kassier hiermee eveneens toe. In die tijd was de bank actief in het werven van leden, vooral via de plaatselijke kranten. Hoe men erop stond dat de leden nauw bij de bank betrokken bleven blijkt uit het feit dat zonder bericht niet op de vergadering verschijnende leden rond 1915 een kwartje boete kregen. Het doel werd niet bereikt, maar wel kreeg het bestuur voorafgaand aan elke vergadering tientallen brieven van verhinderde leden. Reden om het kwartje boete weer af te schaffen.

Veertien jaar later werden woning en bankgebouw gescheiden en kreeg de Boerenleenbank een zelfstandige huisvesting. Hiervoor huurde de bank het vroegere woonhuis van de familie Caljé, waar een kantoor met wachtkamer werden gemaakt. Het zou echter nog tot 1940 duren eerdat die wachtkamer een verwarming kreeg. Het bestuur was zuinig!

De eerste decennia van haar bestaan had de bank het niet gemakkelijk. De inkomens van de plaatselijke bevolking waren schraal, zodat er van sparen weinig kwam. De eerste wereldoorlog zorgde voor veel ongemakken. In de jaren erna wisselden op economisch terrein de op- en neergang elkaar af. Opmerkelijk is dat in het begin van de crisistijd het aantal spaarders steeg. Kennelijk zette de nood aan tot zuinig zijn en proberen menigeen iets over te houden voor nog slechtere tijden. Overigens groeide in die tijd ook het aantal geldleners.

Het Giessendamse bestuurslid de heer B. de Jong, taxateur van beroep, werd na zijn overlijden in 1930 opgevolgd door zijn zoon de heer C. de Jong. Hij zou enkele tientallen jaren bestuurslid blijven. Lang zittende bestuursleden waren geen uitzondering. De heer K. Versteeg hield het 43 jaar vol en de heer J.G. Schneyder zelfs 44 jaar!

In 1927 was het ledental gegroeid tot 213, maar naarmate de crisistijd voortduurde was de vaart eruit. Met als dieptepunt 1935, toen veel spaargeld werd opgenomen en er weinig vraag was naar bankkredieten. In 1936 volgde een korte opleving in de hoepmakerij, terwijl ook in de scheepsbouw de verwachtingen posi-

tief waren. Vanaf 1938 was er echter al weer sprake van een dalende lijn en dat verbeterde in de oorlogsjaren niet. Het veertigjarig bestaan werd om die reden niet gevierd. Overigens waren er inmiddels al wel 264 leden en bijna 900 spaarders.

In 1939 bereikte de bank een record met een jaaromzet van een miljoen gulden. Desondanks was de situatie niet rooskleurig. De reservepositie bedroeg slechts 29.000 gulden en het bestuur besloot om na afloop van de bestuursvergaderingen geen borreltje meer te schenken!

Wel waren de activiteiten uitgebreid en was de bank zich in 1940 ook gaan bezighouden met de effectenhandel en het girale bankverkeer.

De heer J.A. Busé bleef tot zijn overlijden in 1942 als kassier in dienst en werd na een korte waarneming door de heer N.C. Versteeg, in 1943 opgevolgd door zijn zoon, de heer M.W. Busé. Toen deze veertien jaar later overleed (in 1957) werd in het daarop volgende jaar de heer T. Groeneweg als kassier benoemd.

In de Tweede Wereldoorlog was er weinig plaats voor een maatschappelijk leven. Maar na de bevrijding in 1945 kwam hierin al snel verandering. Een groots opgezette herbouw ging haast geruisloos over in een steeds snellere economische ontwikkeling. Nederland groeide op alle terreinen.

Het bankverkeer groeide mee en intussen was het dienstenpakket van de plaatselijke Boerenleenbank steeds groter geworden. Dit leidde mede tot een aanzienlijke omzetsijging. Het gevolg was dat er enkele veranderingen volgden op het gebied van verdere professionalisering. De functie van kassier verdween en de heer T. Groeneweg werd directeur. Ook de naam van de bank veranderde. Sinds 1962 luidde die officieel Raiffeisenbank. De bank was in die tijd overigens slechts twee dagen per week voor het publiek open.

Een nieuwe activiteit van de bank was in de jaren vijftig het verstrekken van geld aan wat men noemde nuttige verenigingen, een eerste vorm van subsidiëring.

Dit was het eerste deel, het tweede deel volgt in het najaarsnummer.

RECENSIES

A. Dubbeldam-van der Waal van Dijk

Een eeuw veranderingen in Noordeloos, door W.H. Slob en J.P. Wallaard

De Historische Vereniging 'Hoogblokland, Hoornaar en Noordeloos' heeft getracht de veranderingen in Noordeloos in dit boekje vast te leggen. Zij hebben oude foto's verzameld en geprobeerd vanuit hetzelfde standpunt als de fotograaf van toen een nieuwe foto te maken. Door het naast elkaar zetten van oude en nieuwe foto's wordt het verschil duidelijk zichtbaar. Dit alles vergezeld door een kleine toelichting. Voor veel ouderen zal er herkenning zijn en verbazing dat ook een dorp als Noordeloos in vrij korte tijd een heel ander aanzien kan krijgen.

De Historische Vereniging Hardinxveld-Giesendam heeft reeds in 1983 een soortgelijke uitgave verzorgd over Hardinxveld-Giessendam, Het verleden Nu.

ISBN 90-805279-3-9. Prijs: € 12,-.

Monumentenjaarboek 2003

Zoals ieder jaar heeft de stichting NCM weer een monumentenjaarboek uitgegeven. Dit boek geeft een schat aan informatie voor een ieder die iets te maken heeft of wat gedaan wil krijgen op het gebied van monumenten in de ruimste zin van het woord. Dit Monumentenjaarboek biedt een overzicht van alle partijen en alle relevante feiten, wetten en regelingen. ISBN 90-71107-67-1. Uitgegeven door NCM, Herengracht 474, 1017 VA Amsterdam. Prijs: € 10,- excl. verzendkosten.

Herinneringen aan de Wijnstraat, door Corry Roest

De tachtigjarige Corrie Roest kan zich nog goed voor de geest halen hoe de bakker met zijn kar door de Wijnstraat in Dordrecht trok en hoe eensgezind de bewoners en hun opgroeiende kinderen waren. Zij werd in die straat geboren op nummer 67, naast de Bonifatiuskerk, waar haar vader musiceerde. Op een leuke manier beschrijft zij de gebeurtenissen in haar straat en wie er toen zoal in de huizen woonden. Zij haalt persoonlijke herinneringen op aan de straatvegers, de viering van koningininnedag op het Scheffersplein. Zij vertelt over de markten in de straat en over de geschiedenis van de prachtige monumentale panden die

er nog steeds zijn. Stukje bij beetje krijgt de Wijnstraat zijn oude allure weer terug. De moeite waard om er weer eens doorheen te lopen.

Eigen uitgave van mevrouw Roest, verkrijgbaar bij Schaeffer Galerie, Groenmarkt 80, Dordrecht. Prijs: € 17,50. Ook te bestellen via gironummer 624309, t.n.v. C.H.M. Roest, Zuidenburg 84, 3328 VC Dordrecht. Wel extra € 3,- portokosten overmaken.

Van mensen en oude dingen, door Arie Horden

Weer zo'n leuk, eenvoudig boekje. Van A tot Z neemt de schrijver verscheidene personen en zaken onder de loep. Aan de hand van foto's geeft hij een verklaring van zaken die vroeger heel vanzelfsprekend waren maar nu verdwenen zijn. Aan de hand van ongeveer zestig foto's komen onder meer een aanzegger, kousenmik, oliestellen en lampetkannen aan bod. Te verkrijgen door € 10,- over te maken op giro 1480665, t.n.v. A. Horden, Noordeloos.

Boerenbouw, door Sietse van der Hoek

Het jaar 2003 was het jaar van de boerderij. Zoals ieder jaar geeft de Stichting Open Monumentendag een boek uit over het thema van het jaar. Ook nu weer een heel goed leesbaar boek, te beginnen met het boeren in de oertijd tot de hedendaagse bedrijfsvoering.

De verhalen worden vergezeld van prachtige foto's die ons de diversiteit van boerderijen in Nederland goed laten zien.

ISBN 90-806181-3-6. Verkrijgbaar bij de Stichting Open Monumentendag, Herengracht 474, 1017 CA Amsterdam. Prijs: € 14,-.

Schelluinen in vroeger tijden, door Gerus Maas

Het dorp aan de Vliet, zo wordt Schelluinen ook wel genoemd. Met de Vliet wordt de Schelluinse Vliet bedoeld, die vroeger de belangrijkste verbinding vormde van Gorinchem met het Alblasserwaardse achterland. Met de aanleg van diverse belangrijke wegen kreeg deze Vliet steeds minder betekenis en kwam Schelluinen wat terzijde te liggen. Door middel van dit fotoboek zien we dat de inwoners van Schelluinen hun eigen karakter qua gezelligheid en

saamhorigheid nog steeds weten te behouden. ISBN 90-5534-192-4. Uitgeverij Deboektant, Klaaswaal. Prijs: € 17,95.

**Kerkelijk leven in beeld, deel 1,
door J.P. Neven e.a.**

"Kerkelijk leven in beeld" is de titel van een fotokijkboek met veel oude prenten. Dit boek dat nu is verschenen is het eerste deel van een serie van twee. In dit eerste deel worden alle kerken van vijftien plaatsen tussen Alblasserdam en Langerak in de Alblasserwaard beschreven. De tijdsperiode ligt tussen 1875 en 1950. Deze periode is gekozen omdat rond 1875 de fotografie in opkomst was en tot 1950 veel kerken vanwege privacyredenen geen inzage wilden geven in hun archief van na die tijd. Uiteraard ging mijn belangstelling vooral uit naar de kerken van Boven-Hardinxveld, Beneden-Hardinxveld en Giessendam. Interessant om dit weer eens te lezen!

ISBN 90-331-1720-7. Uitgever Den Hertog b.v., Houten. Verkrijgbaar bij de boekhandel. Prijs: €17,50.

**Kerkelijk leven in beeld, deel 2,
door J.P. Neven e.a.**

Ook in deel 2 komen de kerken en hun predikanten tussen 1875 en 1950 aan de orde, maar nu van het andere deel van de Alblasserwaard, waaronder Sliedrecht. Terwijl ik dit boekje zat te lezen, kregen wij telefonisch de vraag of wij iets wisten over Ds. J.H. Bogaard uit Sliedrecht. Wij konden hem op zijn wenken bedienen!

ISBN 90-331-1742-8 Uitgever Den Hertog b.v. Houten. Verkrijgbaar bij de boekhandel. Prijs € 17,50.

Het boeren erf, door Joke Karelse-de Jong

Het boeren erf. Handreiking voor aanpassing of aanleg van een streekgebonden erf in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden en omgeving.

2003 is het nationale jaar van de boerderij. Dit was een van de aanleidingen om dit boek samen te stellen. Eeuwen achtereen hebben de boerenerven in het landschap een beeldbepalende rol gespeeld. Door de toenemende modernisering en het verlies van de oorspron-

kelijke bestemming van veel boerderijen dreigde dit beeld te verdwijnen. Dit boek wil ons een handleiding bieden om de streekkeigen kenmerken te bewaren of zelfs terug te brengen. Aan de hand van mooie foto's en ontwerptekeningen laat de schrijfster voorbeelden zien hoe het was en welke mogelijkheden er zijn dit te behouden. Wel had ik graag de exacte plaats van alle foto's. vermeld zien staan.

ISBN 90-808038-1-2. Uitgave van de Stichting Boerderij en Erf Alblasserwaard en Vijfheerenlanden. Verkrijgbaar bij o.a. Museum De Koperen Knop. Prijs: € 13,95

Boer en Boerderij in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden, door Huib de Kok

Op een van de laatste dagen van 2003, het jaar van de boerderij, verscheen het levenswerk van Huib de Kok. In 2003 vierde de Stichting Boerderij & Erf Alblasserwaard en Vijfheerenlanden haar eerste lustrum. Dit was de aanleiding tot de uitgave van dit boek met als thema het boerenleven in onze waard. Het vertrekpunt is de geschiedenis van de boer en zijn boerderij vanaf de prehistorie tot ca de jaren vijftig van de vorige eeuw, dit alles gezien in een veel groter context, waarbij ook de algemene geschiedenis van de Nederlanden uitvoerig aan bod komt.

In Huib de Kok heeft het bestuur van de Stichting Boerderij & Erf iemand gevonden, die de oude manier van boeren zelf heeft beleefd en bovendien de kunst verstaat dit boeiend te beschrijven. Daarnaast heeft hij als amateur-archeoloog de prehistorie van dit gebied aan het licht gebracht.

Rest mij nog te vertellen dat het een prachtige uitgave is geworden, goed gedocumenteerd en voorzien van vele foto's en afbeeldingen met een goede uitleg. Het aanschaffen waard!

ISBN 90-808038-3-9. Uitgave van de Stichting Boerderij & Erf Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. Verkrijgbaar bij de boekhandel en museum De Koperen Knop Binnendams 6, 3373 AD Hardinxveld-Giessendam, tijdens de openingsuren. Prijs € 35.-.

Wie het boek thuisbezorgd wil krijgen kan € 42,50 overmaken op rekening 325074739 ten name van Boerderij & Erf.

Tussen de einder, door Kees van de Vate en Jany Kraayeveld-Redelijkheid

Tussen de einder van Merwedekanaal tot Kinderdijk is als het ware een wandeling door de Alblasserwaard. De dichter-dominee Kees van der Vate maakt samen met fotografe Jany Kraayeveld-Redelijkheid een wandeling door de polder. De dichtende dominee bezingt de Alblasserwaard en mevrouw Kraayeveld maakte er een passende opname bij. Het resultaat is een mooie poëtische uitgave. Jammer, dat hoewel de lay-out er goed uitziet, de kwaliteit van het afdrucken van de foto's toch heel wat beter had gekund. Rest nog te vermelden dat van elke verkochte bundel er minimaal één euro naar het project De Schuilplaats in Giessenburg gaat.

ISBN 90-5787-069-x. Uitgeverij Merweboek, Postbus 217, 3360 AE Sliedrecht. Tel. 0184-410224 Prijs € 10,-.

M.A. van Andel en J.G. de Lint, onder redactie van Bert Stamkot

Dit boek over de bekende huisarts Van Andel is deel 17 van de Historisch Reeks Oud Gorcum. Het behandelt niet alleen de huisartsen Van Andel en De Lint, maar ook een gedeelte van vele publicaties over de geschiedenis van de geneeskunde in Gorcum die van hun hand verschenen in, Het Tijdschrift voor Geneeskunde. Tevens bevat het herinneringen van twee kinderen Van Andel aan hun vader.

ISSN 1386-2081. Verkrijgbaar bij het stadsarchief, Molenstraat 17, Gorinchem of te bestellen bij de secretaris van Oud-Gorcum. Tel 0183-638755 Prijs: € 4,50.

Proost, eet smakelijk en welterusten, door Flok de Ruiter

Proost, eet smakelijk en welterusten, heden en verleden van de bloeiende horeca van Gorcum. Het stadje aan de Merwede staat vanouds bekend om zijn uitgebreide en gevarieerde horeca. Door zijn ligging aan diverse waterwegen en zijn positie als streekcentrum voor de regio heeft Gorinchem al eeuwen een zeer grote horecadichtheid. Een 'lekker' boekje om te lezen.

ISBN 90-70544-18-0. Uitgave van De Stichting Merewade Prijs: € 9,50.

In Gorcum gebakken, door Herbert van den Berge e.a.

Uit archeologische vondsten blijkt dat Gorcum een rijke historie heeft op het gebied van de vervaardiging van keramische producten zoals gebruiksaardewerk, kleipijpen en wandtegels. Deze publicatie geeft antwoord op de vele vragen die tot nu toe over dit onderwerp onbeantwoord bleven en is een must voor iedere verzamelaar of liefhebber van keramiek, pottenbakkersgoed, wandtegels en aardewerken pijpen. ISBN 90-76940-20-7. Uitgave van het Gorcums Museum. Verkrijgbaar in het Gorcums Museum Prijs: € 14,95. Ook te bestellen bij Optima Grafische Communicatie b.v., Postbus 84115 3009 CC Rotterdam. De prijs is dan € 19,95 incl. porto- en verzendkosten

Toen de auto op de grindweg reed..., door P. Hooikaas

In dit boek staan ruim zeshonderd ambtelijke correspondenties over allerlei zaken die zich in Ottoland en wijde omgeving afspeelden. Peet Hooikaas dook daarvoor in de archieven van de gemeente Graafstroom. De brieven dateren van 1901 tot 1945.

Verkrijgbaar bij Peet Hooikaas en bij bakker Duyster, Damseweg 109a op de Vuilendam, Brandwijk.

De Biesbosch na de Don Boscovloed, door Wim van Wijk en Jacques van der Neut

De extreem hoge waterstand van 31 januari 1995, was de aanleiding tot de metamorfose die de Biesbosch daarna heeft ondergaan. Alle belanghebbenden beschrijven wat deze ingreep voor hen betekent. Foto's laten zien hoe spectaculair deze veranderingen zijn. Het is de moeite waard om het aan te schaffen. Wel had ik graag in plaats van de summiere plaatsaanduidingen een echte kaart gezien Voor mij een minpuntje.

ISBN 90-5994-012-1. Uitgeverij Aprilis b.v. Verkrijgbaar bij de boekhandel. Prijs: € 29,50.

SCHENKINGEN

Schilderij met dorpsgezicht Giessen-Oudekerk, twee paar manchetknopen van verzaagde munten met de beeltenis van koningin Wilhelmina [die werden als protestsieraad gedragen in de oorlog].

Geschonken door Erven W. de Leeuw, Hardinxveld-Giessendam.

Twee blikjes, twee doosjes met acht huishoudkaarsen, doosje watten, doosje van het merk Boldoot, fotolijstje en twee boordspelden.

Bij deze schenking waren ook nog een viertal mutsen: een neepjesmuts, een linnen muts met linten, een gehaakte muts en een gehaakte met lintjes.

Ook nog een zwart jakje, een zwarte linnen onderrok, een zwart velours tasje en een sjaal.

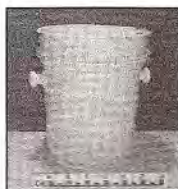
Het textiel is gedragen door de moeder van de schenker: B. de Mik, Buitendams 345, Hardinxveld-Giessendam.

Stempel afkomstig van de gemeente Giessendam.

Geschonken door M.M. Oevering, Hardinxveld-Giessendam.

Toiletemmer, wit emaille

Geschonken door Mevr. Koppelaar, Binnendams 52.

Potloodtekening boogbrug, gesigineerd Van den Hoff.

Geschonken door Mevr. Van de Berg.

Beslagkom, wit aardewerk en een glasrekje.

Geschonken door Mevr. G. Brandwijk, Buitendams 30.

Prijsbeker, gedateerd 1953 schooldamkampioenschap school Wilschut.

Geschonken door de Rehobothschool.

Hartelijk dank voor deze historische voorwerpen.

Wij, als Historische Vereniging, zijn zuinig op al het geschonkene. Het wordt gefotografeerd, geregistreerd en bewaard in ons depot. Jaap van Houwelingen doet dit al vele jaren perfect en met veel plezier.

De textielgroep van De Koperen Knop heeft het textiel onder haar beheer omdat er nu bij de H.V. geen "mankracht" beschikbaar is, om al dit moois te conserveren. Uiteraard blijft het textiel in het bezit van de H.V.!

Het textiel wordt op professionele wijze schoongemaakt, geperst of gestreken en daarna zorgvuldig in dozen gelegd.

De kleding, mutsen en hoeden enz. worden ook op een speciale manier behandeld en met de grootste voorzichtigheid opgehangen aan daarvoor gemaakte hangers. Ja, deze groep dames heeft eer van hun werk!

Wij zijn blij met deze oplossing en hopen nog veel kledingstukken en/of textiel te ontvangen. Het adres: Buitendams 4: open zaterdag van 10-12 uur.

OPA, OMA, VERTEL EENS ?

J.F. Teeuw-van der Plas

Waarschijnlijk heeft u deze vraag zelf wel eens gesteld. Over hoe het vroeger was en hoe ons dorp er uitzag lang geleden. U vond het leuk om over vroeger te horen vertellen, als kind al. Maar is dat vandaag de dag nog zo? In deze tijd vindt er een slijtageslag plaats wat kennis en interesse in de historie betreft.

Op de basisschool wordt soms door een enthousiaste juf of meester verteld over hoe het er vroeger toeging. Maar gaat het ook over de directe leefomgeving en lokale geschiedenis?

Eerlijk gezegd heel weinig. Vaak komen de leerkrachten uit andere plaatsen en zijn niet opgegroeid in de omgeving of het ontbreekt hen aan tijd om zich erin te verdiepen.

Natuurlijk zijn er mooie en vaak dure geschiedismethoden, die nauwgezet worden gevolgd.

Toch ontbreekt het eigene, de historie van je familie, de straat waar je woont, de kerk op de Dam, de school waar je gaat en zo kan ik nog wel even doorgaan.

De leerkracht moet eigenlijk de kinderen leren om te kijken naar hun eigen historische leefomgeving. Ook onze Historische Vereniging wil aan de slag op de scholen.

Het Nederlands Centrum voor Volkscultuur houdt zich bezig met een reeks van activiteiten op het gebied van volkscultuur en immaterieel erfgoed.

Zij wil lesprogramma's aanbieden, waarmee de historische verenigingen aan de slag kunnen.

Zo willen wij als H.V., in samenwerking met De Koperen Knop proberen de leerkrachten te stimuleren om [als de lestijd het toelaat] deze lesprogramma's te gebruiken.

In het volgende Mededelingenblad hoop ik daar nog op terug te komen en hopelijk met meer informatie over hoe het zich in ons dorp ontwikkelt.

Rest mij nog een verzoek. U als lid van onze H.V. kunt ook uw steentje bijdragen, door de jeugd niet onwetend te laten, maar vertel, laat foto's zien, loop eens langs oude gebouwen of bezoek een museum. Kinderen staan er open voor.

Laat de historie van ons dorp niet vergeten worden!

Kon. Wilhelminaschool (archief H.V.).

ACTIVITEITEN VAN HET BESTUUR

Afgezien van de maandelijkse vergaderingen, was het bestuur van de Historische Vereniging Hardinxveld-Giessendam, volop in actie.

11 september 2003

Het adresseren van ruim 900 exemplaren van het JUBILEUM-MEDEDELINGENBLAD.

13 september 2003

Open Monumentendag, aanwezig bij de openstelling van de boerderij op Binnendams 26. Jan Vink reed met de H.V.-koets, en hoe !

26 september 2003

Enkele bestuursleden waren aanwezig op het symposium en lustrumviering in het teken van ruimtelijke kwaliteit van de Zuid-Hollandse boerderijen.

4 oktober 2003

Aanwezig bij de Open Dag van de Calvijnsschool, tevens reünie. Veel belangstelling voor de kraam, ook nog 4 nieuwe leden.

8 november 2003

Presentatie van het boekje, "Nievers was den dijk recht", geschreven door de heer P. den Breejen.

Dit is al de 39ste publicatie van de H.V.

13 november 2003

Een gezellige middag voor de bewoners van Pedaja. Verzorgd door Korry Lissenburg uit Sliedrecht.

24 november 2003

Najaarsvergadering

De zaal was goed bezet tijdens de najaarsvergadering.

Na een woord van welkom door de voorzitter, Arnold de Haan, kreeg de heer Souer gelegenheid om wat te vertellen over zowel geschiedenis als architectuur en ook over veel gevelstenen in ons land.

Twee gevelsteentjes boven raam van eerste verdieping in voorgevel van pand Buitendams 324.

Linker steen met initialen C I D K, rechter steen met jaartal 1776.

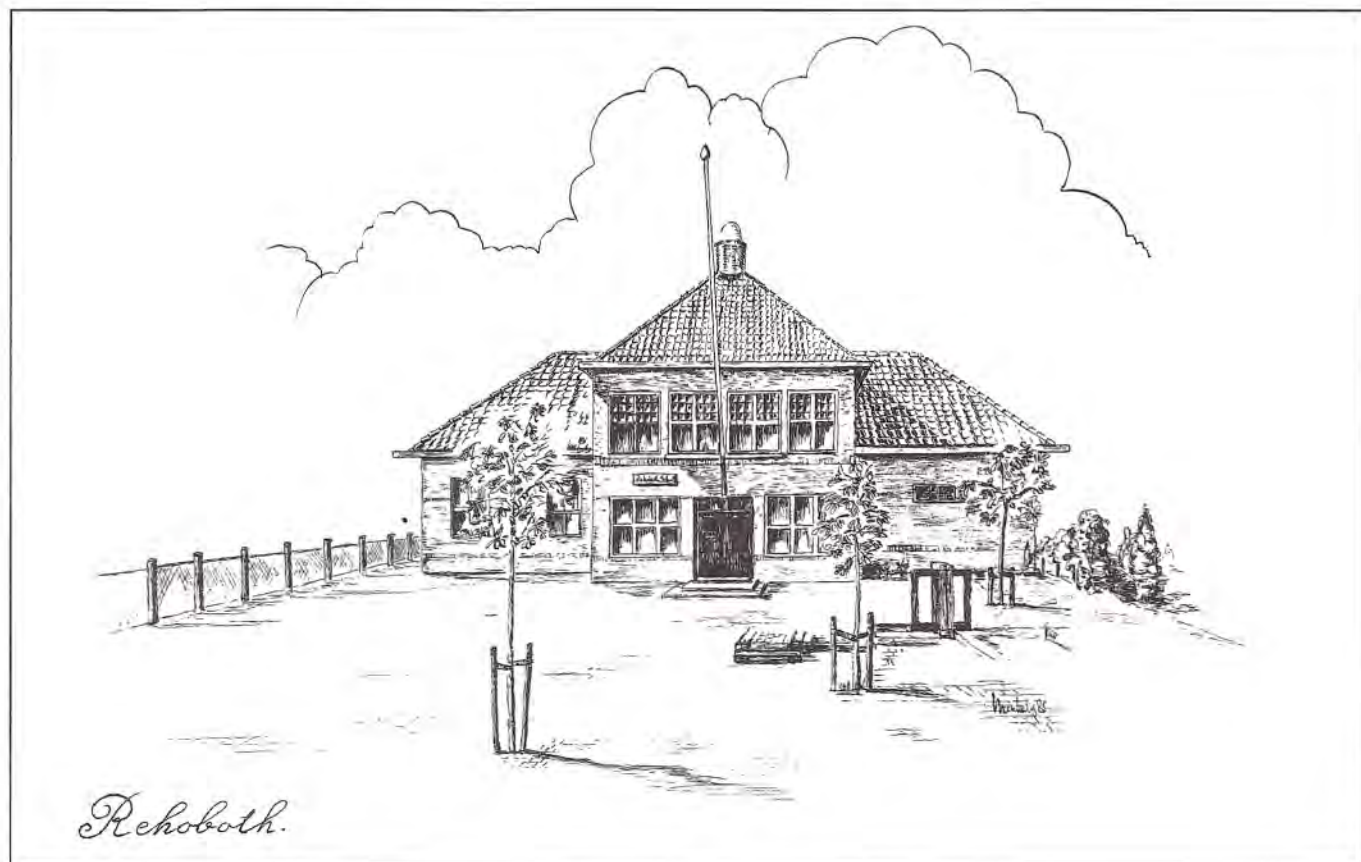
Deze steentjes zijn qua afmeting en opschrift goed vergelijkbaar met soortgelijke steentjes in pand Buitendams 4.

Het was een vlotte presentatie en tientallen dia's van gevelstenen en monumentale gebouwen gingen aan onze ogen voorbij.

In de pauze was er gelegenheid om vragen te stellen en er werd nog wat materiaal te koop aangeboden. Het was een geslaagde avond.

31 januari 2004

Open Dag Rehobothschool.
Deze is inmiddels gesloopt.

28 februari 2004

Presentatie van onze vereniging bij de Open
Dag van de H.V. in Werkendam.
Onze genealoog A. Koorevaar had veel te
doen.

18 maart 2004

Bezoek aan de Koperen Knop en bezichtiging
van het depot van onze vereniging, dat gesi-
tueerd is boven onze smederij.

UITGAVEN IN DE HISTORISCHE REEKS EN SPECIALE UITGAVEN DIE NOG DOOR DE HISTORISCHE VERENIGING TE LEVEREN ZIJN:

Buitendams 4 (1778-1978)	€	2,25
Molens van Hardinxveld-Giessendam	€	3,85
Den Eendenbout (opgraving in een woonheuvel)	€	3,85
Makelaars van Hardinxveld-Giessendam	€	3,85
Buitendams 118 (Giessendamse boerderij)	€	5,45
700 jaar Dam	€	3,20
Swets tabak en daar blijf ik bij	€	6,60
Hardinxveld en Giessendam in de Franse Tijd	€	5,65
Café Schalk	€	5,65
De Hongerwinter	€	6,60
De Hennepteelt	€	4,40
Het kleine monument in Hardinxveld-Giessendam	€	5,45
Gemeentehuizen van Hardinxveld-Giessendam	€	2,25
Aart van Bennekum, kunstenaar	€	6,80
100 Jaar Nederlandse Protestantenbond	€	6,60
Ievers tussen Kaoi en Kloeve, deel II	€	6,80
Uit de pen van tante	€	6,80
Schuttevaer en Binnenvaart	€	4,55
De Crisisjaren in Hardinxveld en Giessendam	€	7,50
Vrouwenrecht en liberalisme aan de Merwedijk	€	6,60
De samenvoeging van Giessendam en Hardinxveld	€	8,85
C. Baardman, de schrijver en zijn werk	€	7,95
Het Langeveer	€	6,60
De Indiëgangers	€	12,50
1899-1999 Nieuws van honderd jaar geleden	€	6,80
Het Verleden, Nu (fotoboek)	€	11,35
Een wandeling door Binnendams	€	6,80
Van Geslachte tot Geslacht	€	15,90
H'veld en G'dam, van vissers- en hoepmakersdorpen naar industriegemeente	€	18,15
Hardinxveld en de riviervisserij	€	20,40
Anders nog iets (neringdoenden en bedrijven)	€	2,25
Dr. Aris Graftdijk, Photographie	€	11,35
Herberg De Zwaan	€	15,90
Onder ons gezeed	€	7,95
Het verhaal van de dijk	€	7,95
Hoek Doeme?	€	7,95
Nievers was den dijk echt recht	€	9,20

UITGAVEN VAN STICHTING DORPSBEHOUD

Van boodschappen doen naar winkelen	€	2,25
Heggen en Steggen (tweede druk)	€	7,95

ALLE UITGAVEN, TENZIJ UITVERKOCHT, ZIJN VERKRIJGBAAR OP DE VOLGENDE ADRESSEN:

Historisch Informatie Centrum, Buitendams 4, elke zaterdagmorgen van 10.00 - 12.00 uur
 IJzerwinkel van de heer Coenraads Buurt 6, Boven-Hardinxveld, tijdens openingstijden winkel
 Secretariaat Historische Vereniging Buitendams 77, maandag t/m zaterdag
 Museum De Koperen Knop, dinsdag- t/m zaterdagmiddag van 13.00 - 17.00 uur